

ORIGINAL RESEARCH PAPER

SKALA INTENZITETA I RAZMJERE EPIDEMIJE VIRUSA

Mustafa R. Alendar¹ , Semina H. Ajvaz²

¹ Univerzitet Džemal Bijedić, Mostar, Bosnia and Herzegovina

² Univerzitet Džemal Bijedić, Mostar, Bosnia and Herzegovina

Correspondence concerning this article should be addressed to Mustafa R. Alendar, Univerzitet Džemal Bijedić, Mostar, Bosnia and Herzegovina.
E-mail: mustafa.alendar@hercegovina.edu.ba

ABSTRACT

Cilj ovoga rada je istražiti mogućnost da se uspostavi Skala intenziteta i razmjere epidemije virusa koja bi služila za medijsku prezentaciju pogođenosti epidemijom određenog područja. U javnoj sferi je već poznato i općeprihvaćeno skaliranje prirodnih događaja kao što su vanjska temperatura, zemljotres, jačina mora...itd. Sve ove skale nam kroz broj/vrijednost iskazan na njoj, daju preciznu informaciju o pojavi. Metode koje su korištene u ovom radu su konstruisanje originalne formule za izračunavanje podioka/nivoa skale na osnovu javno dostupnih informacija i praćenja tačnosti rezultata tokom deset mjeseci preko uspostavljene internet stranice. Rezultat ovoga istraživanja je uspješno uspostavljanje Skale sa podiocima od 0 do 8 sa funkcijom jednostavnog i jasnog predstavljanja intenziteta i razmjere virusa Covid 19 za neku državu ili područje. Istraživanje od 20.03.2021. do 31.01.2022. je potvrdilo da se aktuelne državne mjere koje su uvodile različite zemlje, poklapaju sa rezultatima skale. Ovo je relativna skala iz područja informacijskih nauka koja određuje intenzitet i razmjere pogođenosti određenog područja virusnom epidemijom. Njenim korištenjem, ali i korištenjem neke druge slične skale, mogu se ublažiti posljedice „infodemije“ vijesti i izvještaja iz kojih publika teško može shvatiti stvarno stanje epidemije, tj. njen intenzitet i razmjere. Događaju – „Covid 19“ smo skaliranjem dali značenje, i osmislili njegovo prezentiranje na način da ljudski um može shvatiti ovaj eksterni fenomen. Ova Skala se može koristiti i kod epidemija drugih virusa.

Keywords: informacije, publika, Covid 19, intenzitet, razmjere, skala

MAP SOCIAL
SCIENCES

Volume 2 / Issue 2

ISSN: 2744-2454/ © 2021 The Authors.
Published by MAP – Multidisciplinary
Academic Publishing.

Article Submitted: 02 September 2022
Article Accepted: 27 September 2022
Article Published: 06 October 2022

Publisher's Note: MAP stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Alendar M., Ajvaz S. (2022). Skala intenziteta i razmjere epidemije virusa. MAP Social Sciences, 2(2), 16-23. doi: <https://doi.org/10.53880/2744-2454.2022.2.2.16>

© The Author(s). 2021 **Open Access Article**
Creative Commons CC BY: This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided you give appropriate credit to the original author(s) and the source, provide a link to the Creative Commons license, and indicate if changes were made.

1. Uvod

„Informacioni oblak” – sintagma Edgara Morena je do pojave virusa Covid 19 bila ustaljen teorijski pojam, koji definiše cirkulaciju ogromnih količina informacija i vijesti u medijskoj sferi. Od kraja 2019. godine počela se formirati nova sintagma uzrokovana globalnom pošasti virusa Covid19. Virus je krenuo kao izolovan slučaj u kineskom gradu Wuhanu, gdje je Svjetska zdravstvena organizacija proglasila epidemiju a vrlo brzo nakon toga, početkom marta 2020. i pandemiju. Paralelno sa rastom i razvojem virusa, rasla je i umnožavala se količina informacija o njemu. „Infodemija” je, baš kao i Covid 19 imala uspjeha da zarazi lošim informacijama publiku, zbog spoja tradicionalnih i digitalnih medija gdje je „interaktivna slika na raspolaganju uvek u trgovini, obrazovanju, postindustrijskom preduzeću i to na bilo kom kraju naše uzane planete” (Virilio, 2000. str. 116)

U vrijeme kada nastaje ovaj istraživački rad, medijska tema Covid 19 je ogromna, nezaobilazna i pretežno nerazumljiva. Informacije koje mediji distribuiraju o pandemiji virusa Covid 19 postale su opšte mjesto: od statističkih podataka o broju zaraženih, oporavljenih i umrlih za svaku zemlju ili geografsku regiju, preko informacija o vakcinama i mogućim lijekovima, pa sve do političkih, ekonomskih i ostalih aspekata razornog djelovanja ovog virusa na ljudsko društvo i sistem. Covid 19 je analogno svojim širenjem nagomilao novu količinu informacija u javnoj sferi. Zbog ozbiljne globalne zdravstvene prijetnje, pojedinac u publici je prisiljen procesuirati što veću količinu vijesti vezanih za Covid 19 kako bi pokušao zauzeti stav. U vijestima o stanju Pandemije distribuiraju se brojevi: totalno zaraženih, novih slučajeva, ukupno umrlih, novo – umrlih, ukupno oporavljenih, aktivnih slučajeva, kritičnih slučajeva, testiranih...itd; i ponovo svi ovi podaci na 1 milion stanovnika u momentu kada se upoređuju različite zemlje. Zbog ovoga „vrtloga elektronskih slika gubimo moć rasuđivanja. Nama su sve slike izmiješane i nije moguće imati nikakav stav.” (Baudrillard, 1991, str. 16)

Prosječan recipijent – primalac sadržaja, teško može na osnovu ovih podataka pojmiti in-

tenzitet¹ virusa i razmjere² pogođenosti zarazom njegove zemlje, oblasti ili grada.

1.2 Metod

a) prema općoj ideji skaliranja pronalazak odgovarajuće formule kako bi uspostavili vlastitu relativnu skalu za određeni prirodni događaj.

b) posmatranje u periodu od 20.03.2021. do 31.01.2022. kretanja pandemije Covid 19 pomoću internet stranice: www.viruscale.info i upoređivanje rezultata sa državnim mjerama pojedinih zemalja kao ekvivalenta tačnosti.

Skaliranje prirodnih događaja je prisutno više od jednog vijeka. Najprije, to su Celzijeve i Fernehahtove skale vanjske temperature, a također i Mercalli-Cancani-Siebergova skala (češće nazivana samo kao Mercallijeva skala) intenziteta potresa koja ima raspon od 1 do 12 podioka.³ Zajedničko im je da našom percepcijom raspona cijele skale (Mercalli od 1 do 12) i brojem iskazanim na skali koji označava intenzitet – snagu potresa (npr. 4) dobijemo jasnu i jednostavnu informaciju o potresu. U ovom slučaju, ako je intenzitet po Mercallijevoj skali 4, znamo laički da se potres osjetio ali da nije baš mnogo ozbiljan! Ako je prema Celzijevoj skali vanjska temperatura 19, znamo da je vrijeme ugodno...itd. Dakle percepcija razmjere skale i broj iskazan na njoj dat će nam jednostavnu i jasnu informaciju o događaju. Na primjer „Beaufortova skala”⁴ jačine vjetra od 0 do 9 podioka dat će brodovima jednostavnu i jasnu informaciju o stanju vjetra na njihovoj ruti. Također pomorcima koristi i Douglasova⁵ skala stanja mora, koja relativnom visinom valova prikazuje stanje mora od 0 do 12. Prema ovoj skali ako je more na podioku 7, označava se kao „teško” i pomorci mogu kompetentno iskalkulisati odluku (obzirom na rutu i veličinu broda) da li će uopšte isploviti iz luke.

Poređenje sa ovim skalama je isključivo u domeni ideje skaliranja određenih prirodnih pojava i njihovom lakšem percipiranju i shvatanju razmjere, a ni u kome slučaju poređenje načina funkcionisanja skale. Ova Skala ovisi o trenutnoj populaciji na nekom području i trenutnom broju zaraženih, tako da se najbliže „tehnički” može definisati kao

1 Intenzitet: od lat. intensus – napregnut; općenito znači snaga, jakost, jačina, žestina

2 Razmjera kao sinonim za proporciju, obim (globalnih razmjera, lokalnih razmjera...)

3 Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Mercallijeva_ljestvica: u široj službenoj upotrebi ova skala je od sredine 60' tih godina prošlog vijeka. Osim Mercallijeve skale u seizmologiji je u aktivnoj upotrebi i Richterova skala. (pristup 30.03.2021.)

4 Beaufortova ljestvica služi za ocjenjivanje jačine vjetra prema njegovim učincima. Izradio ju je 1805. godine Sir Francis Beaufort, britanski mornarički časnik i hidrograf:
Izvor Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 30. 3. 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=70347>

5 Henry Percy Douglas, skala u upotrebi od 1917.

relativna skala sa unaprijed određenim parametrima, naročito zato što su nivoi raspona skale od 0 do 8 fiksirani. Skala ne uzima u kalkulaciju parametre kao što su: broj oboljelih u zdravstvenim ustanovama, broj umrlih, oporavljenih...itd; već odslikava isključivo uspješnost širenja virusa i njegove sposobnosti da zarazi stanovništvo nekog područja, regije, grada ili države.

Broj stanovnika neke zemlje (ili grada, regije) je bitan jer 100.000 oboljelih u Mostaru predstavlja njegovo cjelokupno stanovništvo 100% a u New Yorku samo djelić – 1% !

Mostar bi u ovom slučaju bio i katastrofalno teškom stanju pandemije a New York samo u aktivnom stanju epidemije.

Ova Skala nije namjenjena medicinskoj ili tehničkoj nauci već je namjenjena informacijskoj nauci i u tome medijima sa ciljem da se njenim korištenjem u javnoj sferi olakša shvatanje publike o intenzitetu i razmjeri virusne epidemije na nekom području. Područje: zemlja, regija ili grad se posmatra iz ugla virusa SARS Cov 19 i njegove sposobnosti da zarazi što više stanovništva. Područje: zemlja, regija ili grad se ne posmatra iz ugla čovjeka i sposobnosti njegove odbrane od virusa uz pomoć administrativnih, medicinskih i ostalih sistema; iz razloga što se svaka zemlja ili određena regija u ovisnosti od razvijenosti vlastitog sistema sa većom ili manjom uspješnosti suprotstavlja virusu.

Skala intenziteta i razmjere epidemije virusa služi za jasnu i jednostavnu percepciju intenziteta i razmjere epidemije na određenom području.

1.3 Rezultat

- a) prema općoj ideji skaliranja pronalazak odgovarajuće formule kako bi uspostavili vlastitu relativnu skalu za određeni prirodni događaj.

$$\text{Scala} = A_c : 1\% \text{Pop}/16$$

Termini formule / Legenda: A_c^6 – broj aktivnih slučajeva u tom trenutku; Pop^7 – broj stanovnika / ukupna populacija na jednom području u ovom slučaju jedne zemlje (ili područja, regije); $1\% \text{Pop}$ – je broj koji iznosi 1% ukupne populacije jedne zemlje (ili područja, regije) koji je metodološki određen kao relevantan uzorak: $1\% \text{Pop}/16$ – vrijednost poena za skalu.

Broj 16 je određen kako bi se prilagodio skali od 0 do 8 podioka i označio maksimalni krajnji raspon skale. Djeljenjem reprezentativnog uzorka populacije na nekom prostoru (koji iznosi 1% od ukupnog broja stanovnika) sa brojem 16, dobija se vrijednosni poen pomoću kojega u nastavku jednačine pronalazimo intenzitet i time razmjenu pogođenosti virusom nekog područja. Vrijednosni poen se svakodnevno/sedmično/periodično mijenja i njega je potrebno podijeliti sa brojem zaraženih koji se također svakodnevno/sedmično/periodično mijenja. Ovako dobijen intenzitet se uvrštava u opisne nivoe skale. Izvor podataka za naše istraživanje je referentna internet stranica worldometers.info koja u realnom vremenu ažurira sve dostupne statističke podatke o pandemiji Covid 19 za svaku zemlju posebno.

- b) posmatranje u periodu od 20.03.2021. do 31.01.2022. kretanja pandemije Covid 19 pomoću internet stranice: www.viruscale.info i upoređivanja naših rezultata sa državnim mjerama pojedinih zemalja kao ekvivalenta tačnosti.

Dinamika virusa Covid 19 je iznimna. Stanje se „preko noći“ može promijeniti. Nakon našeg prvog uvida, Hrvatska, Srbija i BiH su najavili dodatne mjere u suzbijanju pandemije, što je značilo da situacija pogoršala. Istovremeno, Izrael, zemlja koja ima najveću stopu vakcinacije na svijetu neprestano ublažava mjere. Zato smo 02.04.2021 (7 dana od prvog izračuna 27/28.03.2021.) uradili nove za ove četiri zemlje. Na kraju napravili smo treći uvid nakon dužeg vremenskog odmaka od skoro 2 mjeseca: 02.04 – 24.05.; pri kraju tzv. III vala pandemije. Aktuelne državne mjere poklapaju sa rezultatima skale.

BiH: 27.03.21. **14,8**; 02.04.21. **16,4**; 24.05.21. **10,8**

HRVATSKA: 27.03.21. **3,9**; 02.04.21. **4,9**; 24.05.21. **1,5**

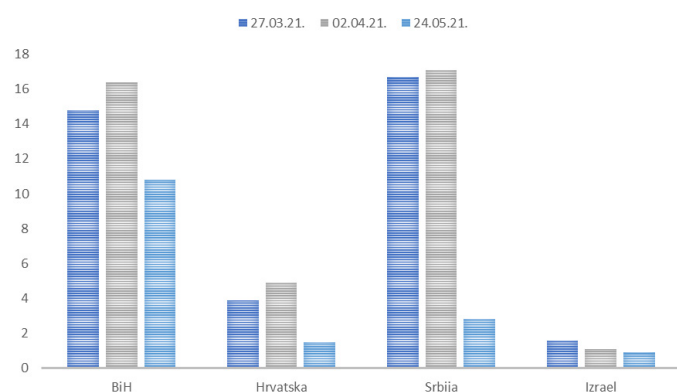
SRBIJA: 27.03.21. **16,7**; 02.04.21. **17,1**; 24.05.21. **2,8**

IZRAEL: 27.03.21. **1,6**; 02.04.21. **1,1**; 24.05.21. **0,09**

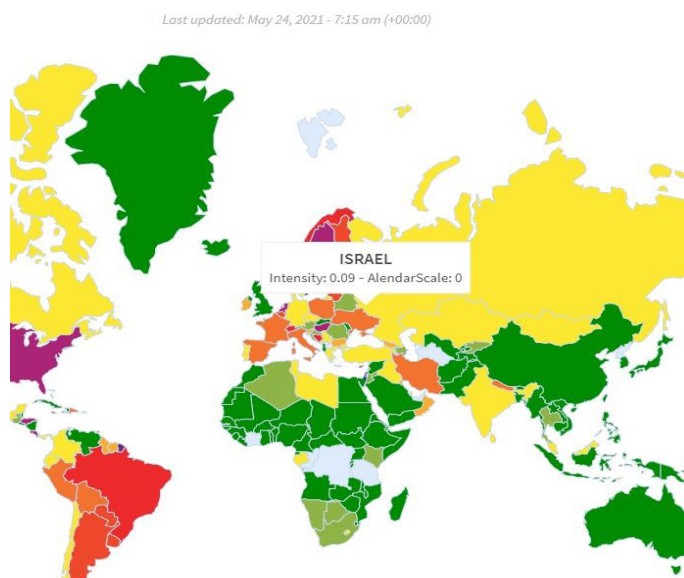
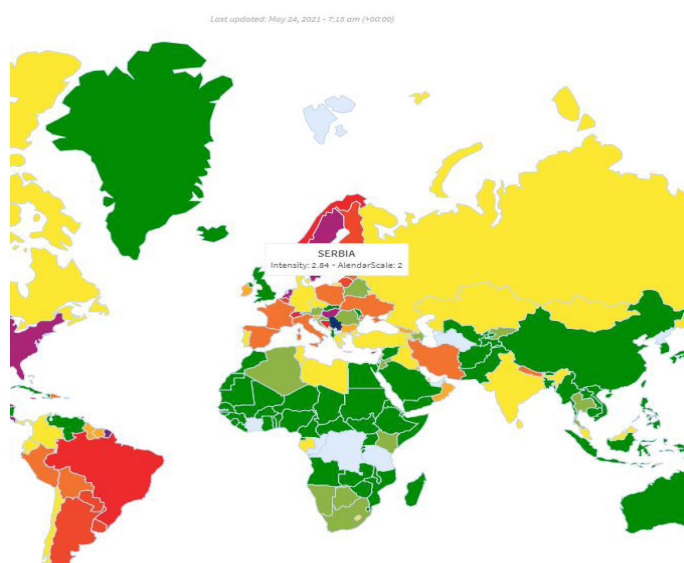
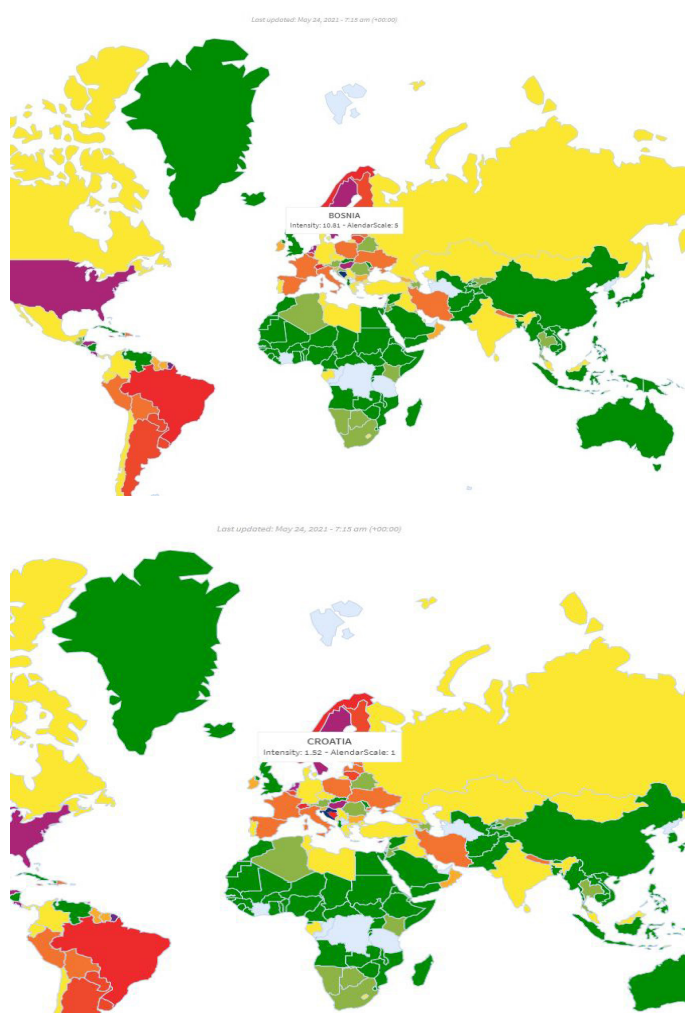
⁶ Eng. Active cases

⁷ Eng. Population

Grafikon 1: Grafički prikaz po datumima

Grafikon 2: Grafički prikaz na mapi po zemljama

Opis skale / stanje:

nivo 0 - (na skali 0): **tišina / quiet**

nivo 1 - (na skali 1): **smireno / calmly**

nivo 2 - (na skali 2-3): **aktivno / actively**

nivo 3 - (na skali 4-5): **loše / bad**

nivo 4 - (na skali 6-7): **veoma loše / real bad**

nivo 5 - (na skali 8-10): **komplikovano / complicated**

nivo 6 - (na skali 11-15): **složeno / complex**

nivo 7 - (na skali 16-50): **teško / difficult**

nivo 8 - (na skali 50+): **izuzetno teško / extremely difficult**

Grafikon 3: Grafički prikaz skale:

Narativ vrijednosti:

Hrvatska na dan 27.03.2021: Intenzitet virusa u Hrvatskoj iznosi 3,9 što na Skali od 0 do 8 pokazuje razmjera na nivou 2 pa se stanje pandemije označava kao aktivno.

Srbija na dan 27.03.2021: Intenzitet virusa u Srbiji iznosi 16,7 što na Skali od 0 do 8 pokazuje razmjera na nivou 7 pa se stanje pandemije označava kao teško.

BiH na dane 27.03. i 02.04. 2021: Intenzitet virusa u BiH iznosio je protekle sedmice 14,8 što je na Skali od 0 do 8 pokazivalo razmjera na nivou 6 pa se stanje pandemije označavalo kao složeno. Intenzitet virusa u BiH ove sedmice je 16,4 što na Skali od 0 do 8 pokazuje razmjera na nivou 7 pa je stanje pandemije iz stanja složeno prešlo u stanje teško.

Izrael na dane 27.03. i 02.04. 2021: Intenzitet virusa u Izraelu iznosio je protekle sedmice 1,6 što je na Skali od 0 do 8 pokazivalo razmjera na nivou 1 pa se stanje pandemije označavalo kao smireno. Intenzitet virusa u Izraelu ove sedmice je 1,1 što na Skali od 0 do 8 pokazuje razmjera na nivou 1 pa je stanje pandemije ostalo smireno.

Tokom praćenja rezultata primjećeno je da dvije zemlje sa različitom populacijom i brojem zaraženih mogu imati istu vrijednost na skali. Kod poređenja dvije zemlje ili dva područja sa različitim brojem stanovnika korisno je saznanje da su one u istom položaju: imaju isti intenzitet i razmjera virusa upravo zato što imaju različite brojeve zaraženih i različiti broj stanovništva.

Uvid urađen 19.05.2021. na testnoj internet stranici praćenja Skale www.viruscale.info. Bugarska sa 30,483 zaraženih na 6,902,357 ukupnog stanovništva je na nivou 4; dok je Nepal sa 4 puta više zaraženih 114,529 također na nivou 4 sa ukupnim brojem stanovnika 29,595,087.

Nepal ima 4 puta više zaraženih nego Bugarska ali na njegov broj stanovništva to ne može predstavljati veći problem nego kod Bugarske jer Nepal također ima i 4 puta više stanovništva⁸.

Provjera tačnosti skale: Omikron interval decembar 2021/januar 2022

Za primjer je uzeto Ujedinjeno kraljevstvo zbog učestalih izvještaja o brzom širenju Omikron varijante virusa. Pregled od 4 intervala preklapa se sa medijskim i zvaničnim izvještajima o povećanju broja zaraženih. U prvoj sedmici pregleda 20.12.–27.12. razmjera na skali ostaje ista (7) ali se intenzitet povećava (33,47–41,68) dok u narednoj sedmici 03.01.22–10.01.22. i razmjera iz 7 (teško/difficult) prelazi u 8 (izuzetno teško/ekstremely difficult)

⁸ npr: ako Bugarska ima 2 miliona zaposlenih a Nepal 10 miliona zaposlenih u obje zemlje je procentualno isti broj zaposlenih od 30%; pa im je ista zaposlenost.

Krajem januara britanske vlasti najavljuju popuštanje mjera zbog poboljšanja situacije sa virusom. U to vrijeme na Skali je intenzitet virusa u Velikoj Britaniji pokazivao 84.53

(razmjera 8 - maksimalna na Skali: „veoma teško stanje“).

Uvid 25.01.22 je pokazao smanjenje intenziteta virusa na 79.36, a 31.01.22. na 66.10 poena. Iako je razmjera virusa ostala 8, smanjivanje intenziteta pokazuje da prisutnost virusa slabi u skladu sa procjenama britanskih zvaničnika.

Aktuelni podaci su za sada najveći problem funkcionisanja ove Skale jer tačnost worldmeter.info ovisi o servisiranju pojedinačnih zemalja. Kao što znamo, prema worldmeters.info Sjeverna Koreja nema niti jednog zaraženog Covidom 19. Također,

zbog ograničenih sredstava ovog istraživanja, internet stranica www.viruscale.info nema mogućnost arhiviranja podataka pa je uvid u intenzitet i razmjere virusa na dnevnoj bazi.

1.4 Diskusija

Na samom početku diskusije, vratit ćemo se korak unatrag i pogledati vijest Anadolu Agency od 29.12.2021⁹. Tema je porast broja novozaraženih zbog omikron varijante virusa u Velikoj Britaniji. Ovaj izvještaj se odnosi na isti period i državu u kojem smo i mi (u dijelu 1.3 Rezultat, str. 8) pomoću Skale posmatrali intenzitet i razmjere Covida 19.

- Velika Britanija (29.12.2021): Zbog varijante omikron rekordan broj novozaraženih.

Velika Britanija je u srijedu prijavila 183.037 slučajeva zaraze koronavirusom, što je rekordan broj novozaraženih, a među zaraženim dominantna je omikron varijanta, javlja Anadolu Agency (AA). Ukupan broj slučajeva od početka pandemije povećan je na više od 12,5 miliona, a sa 57 smrtnih slučajeva tokom proteklog dana ukupan broj smrtnih slučajeva povećan je na 148.089. -

Ovaj izvještaj Anadolu Agency (AA) je reprezentativni primjer loše medijske prakse nabiranja statističkih podataka bez obrađivanja informacije i prilagođavanja medijskoj pismenosti publike. Primjer medijskog izvještaja pomoću Skale:

- Velika Britanija (29.12.2021): Zbog varijante omikron rekordan broj novozaraženih.

Velika Britanija je u srijedu dostigla nivo 8 zaraze koronavirusom, što je krajnji iznos na Skali kada se stanje označava kao veoma teško! Među zaraženim, dominantna je omikron varijanta. Intenzitet virusa je u samo dvadesetak dana zabilježio nagli porast, pa je ova zemlja sa nivoa 7 na Skali, gdje je bila u decembru 2021. početkom januara 2022. stigla do maksimalnih 8. -

Na trenutnu realnu stvarnost Covid 19 može se referisati jedna ranija Baudrillardova teza kako je „realna stvarnosti ustuknula pred integralnom stvarnosti ....bez referencije na neko načelo ili bilo koju konačnu namjenu.“ (Baudrillard, 2006, str. 10) Kada percipiramo realnu stvarnost „pomoću gomile informacija, mi dobijamo samopouzdanje ali ne i znanje“ - da parafriziram N.N. Taleba¹⁰. „U smislu teorije informacija¹¹, informacija nije stvar već matematič-

⁹ <https://www.aa.com.tr/ba/korona-virus/velika-britanija-zbog-varijante-omikron-rekordan-broj-novozara%C5%BEenih/2460842> (uvid 29.12.2021.)

¹⁰ Nasim Nikolas Taleb, Crni Labud

¹¹ Viner Šenon / Winer Shannon

ka veličina koja se statistički može izmeriti i koja je obrnuta verovatnoći pojave. Merenje te količine (ili stepena smanjenja nezvesnosti) zahteva da se na trenutak zanemari njen sadržaj i pažnja zadrži samo na morfologiji signala. Naučna upotreba terimina, jedina precizna ne sreće se u svakodnevnom jeziku" (Debre, 2000.str: 249). Evo primjera.

*Prognoza vremena stručnim izrazima:*¹² Srednja energija čestica koje će se sutra naći u termodinamičkoj ravnoteži je usporila svoju prosječnu brzinu.

Prognoza vremena mjernim instrumentom termoskopom: Sutra će temperature zraka biti u padu shodno padu stupca zraka u termoskopu.

Prognoza vremena mjernom skalom: ...u smislu da smo obavješteni da će sutra temperature sa sadašnjih ugodnih 19 pasti na neugodnih 10 stepeni, nastala je kada se na Galilejev termoskop, u kojem su plutali tegovi; postavila skala sa brojevima!¹³

Termometar nam ne objašnjava šta temperatura znači već daje informaciju o kojoj možemo govoriti na način da shvatamo i osjećamo razliku između neprijatnosti i prijatnosti

temperature. Devetnaest stepeni ukazuje na prijatno vrijeme. Na deset stepeni pripremamo da obučemo jaknu. Nije nužno da vodimo računa o brzini kolizije čestica što je stručno objašnjenje temperature. Stepni na skali su sredstvo kojim naš um efikasno prevodi eksterne fenomene u brojke. Eksterni fenomen pandemije virusa Covid 19 (iz sljedećeg primjera izvještavanja medija) ne možemo efikasno prevesti u saznanje o njegovoj razmjeri.

Početak 12. mjeseca 2021. iz izvještaja Aljazeera za zemlje regiona, Slovenija:

„U posljednja 24 sata je sa 1.857 testiranja potvrđeno 775 infekcija, uz visok udio pozitivnih testova od 41,7 posto, prosjek zaraza u jednom danu pao je na 1.772 slučaja u zadnjoj sedmici, 14-dnevna incidencija spustila se na 1.362 zaražena na 100.000 stanovnika, a vakcinisano je 54,9 posto cijele populacije, objavilo je Ministarstvo zdravstva“.¹⁴

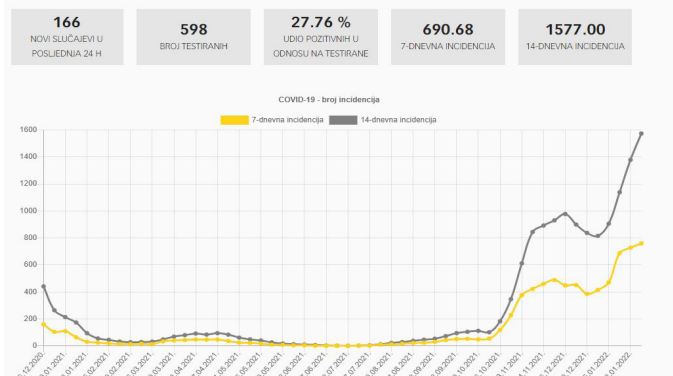
„Smanjenje nezivjesnosti“ kojeg navodi Debre sa početka ove diskusije o rezultatima, je u st-

vari termin Leona Festingera objavljena 1957. godine u njegovoj knjizi „Teorija kognitivne disonance“. Pojednostavljeno, čovjek (u našem slučaju recipijent) neprestano rješava vlastitu kognitivnu disonancu – stanje neizvjesnosti sa težnjom da iz neodlučnog / neizvjesnog stanja pređe u stanje u kojem može zauzeti stav. To u medijskoj sferi čini na osnovu informacija koje prima. Medijsku informaciju možemo pravilno razumijeti ako prepoznamo, analiziramo i vrednujemo sve kodove koji se nalaze unutar poruke. Tada vladamo medijskom informacijom na način da od nje dobijamo ono što mi želimo, a ne ono što nudi „eror kod“ informacije.

U nastavku izlažemo primjer iz trenutne medijske prakse o vizuelnom načinu prezentacije informacija o pandemiji virusa.¹⁵ Statistički i grafički podaci nadležnog tijela se bez obrade integralno prenose publici.

Ažurirano: 01.02.2022. u 09:30 sati

Izvor podataka: Zavod za javno zdravstvo Istarske županije [ZZJZ]

Žurnalisti i komunikatori nemaju alat za obradu ovih podataka na način da dekodiraju poruku.

Trenuno na internetu, samo na jednoj „opensource“ stranici¹⁶ se nude desetine predložaka za grafičku prezentaciju virusa Covid 19 namjenjenih za brzu integraciju u bezbrojne druge uslužne stranice koje se svakodnevno gomilaju nudeći ustvari bezbrojne statističke podatke. One se potom, modelom copy/paste koriste za zasipanje auditorija.

Ovakve informacije o Covid 19 niti su pravilno kodirane od profesionalaca u medijima niti ih publika može dekodirati.

¹² Kinetička teorija plinova

¹³ Santorio Santorio (1561-1636)

¹⁴ (06.12.2021) <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2021/12/6/covid-19-pad-novozarazenih-u-sloveniji-nove-mjere-na-kosovu>

¹⁵ Izvor: (01.02.2022.) <https://www.istra.hr/hr/business-information/tzi/covid-19/dnevna-izvjesca-za-istru>

¹⁶ codecanyon.net, (ukucati Covid 19 / <https://codecanyon.net/search/covid%2019>) uvid 28.03.2021.

„Termini kodiranje i dekodiranje postali su žargonske riječi kada želimo nekoj poruci dati značenje ili iz nje izvući značenje. No kao što nas podsjećaju Umberto Eco i Roland Barthes riječ kod i sama označuje sustav značenja čije strukture prethode našim nakanama i čija se pravila ne mogu kršiti a da ne zapadnemo u besmilice“ (Inglis, 1997. str: 200)

Trenutni sistem značenja informacija o Covid 19 je besmislen!

1.5 Rezime

Obrađujući temu Covid 19, mediji globalnoj publici pružaju model za osmišljavanje realnosti, koja je van njenog neposrednog iskustvenog dohvata. Paradoks je veći ako znamo da se radi o faktografskom izvještavanju koje je tehnički najlakše i istovremeno ima najveći kredibilitet, jer se oslanja na konkretne brojke, a ne neke druge, slobodnije forme novinarskog rada u kojima nema brojeva već se dokazi utvrđuju na teži način.

Od svoje pojave, početkom 2020. godine, Covid 19 je pandemijski razarao strukture cjelokupnog društva, a medijski sistem zarazio „infodemijom“ vijesti i izvještaja iz kojih publika teško može shvatiti stvarno stanje, tj. intenzitet i razmjere pojave.

Mogućnost za dekodiranje „infodemije“ Covid 19 postoji ako se u medijsku primjenu uvede Skala intenziteta i razmjere epidemije virusa **ili neka druga slična skala**. Krajnje je nužno da medijski sadržaji na temu Covid 19 postanu proizvod profesionalne novinarske intervencije u stvarnosti. Ta intervencija neminovno uključuje selekciju događaja i činjenica, strukturisanje sadržaja u odgovarajuće medijske forme, pri čemu se stvara „svijet smisla“. Vjerujemo da medijska Skala intenziteta i razmjere epidemije virusa, kao alat za obradu teme Covid 19, može ponuditi ovakav „svijet smisla“:

„Intenzitet virusa u našoj zemlji iznosi 3,9 što na Skali od 0 do 8 pokazuje razmjeru na nivou 2 pa se stanje pandemije označava kao Aktivno“.

Događaju – Covid 19 treba dati značenje, odnosno on se treba osmisliti na način da ljudski um shvati ovaj eksterni fenomen u kojem ključnu alatku može predstavljati ova Skala intenziteta i razmjere epidemije virusa ili neka druga skala.¹⁷

¹⁷ www.viruscale.info

Literatura

Baudrillard, J. (2006). *Inteligencija zla ili pakt lucidnosti*. Zagreb: Naklada Ljevak.

Virilio, P. (2000). *Informatička bomba*. Novi Sad: Svetovi.

Debre, R. (2000). *Uvod u mediologiju*. Beograd: Clio.

Inglis, F. (1997). *Teorija medija*. Zagreb: Barbat.

Internet izvori

1. aa.com.tr (2021, December 29) <https://www.aa.com.tr/ba/korona-virus/velika-britanija-zbog-varijante-omikron-rekordan-broj-novozara%C5%BEenih/2460842>

2. balkans.aljazeera.net (2021, December 06) <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2021/12/6/covid-19-pad-novozarazenih-u-sloveniji-nove-mjere-na-kosovu>

3. codecanyon.net (2021, March 28) <https://codecanyon.net/search/covid%2019>

4. enciklopedija.hr (2021, March 30) Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=70347>

5. istra.hr (2022, February 01) <https://www.istra.hr/hr/business-information/tzi/covid-19/dnevna-izvjesca-za-istru>

6. wikipedia.org/wiki (2021, March 30) https://hr.wikipedia.org/wiki/Mercallijeva_ljestvica

7. worldmeters.info (2021, March 27/28) <https://www.worldmeters.info/coronavirus/>